

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

118. An inter fideles possit esse matrimonium, quod non sit
Sacramentum? Sed nota, obsecro Amice lector, quod quando quis
contraheret sine formali, aut virtuali intentione faciendi quod facit ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Sup. hoc in
tom. 3. tr. 1.
lege doctri-
nam Ref. 78.
& aliarum
eius primæ
annot.

§ 1. **C**ontraria magis quam utilis erit hæc quæ-
stio. Negativam sententiam docet Basilium
Pontius de matrim. lib. 1. cap. 4. n. 11. Vasquez in 3.
part. tom. 4. disp. 1. de matr. cap. 3. Rebell. part. 2. lib. 2.
q. 2. num. 7. Syluius in 3. part. q. 41. art. 2. concl. 2. ad
argum. 5. & alij penes ipsos, putantes mundi iam fi-
nem in stare in tali casu, & idèd necessarium non esse
matrimonium contrahi à Religiosis, vt per illos ge-
nus humanum restauretur.

2. Mihi verò magis placet sententia affirmatiua
quam docent DD. quos citat, & sequitur Sanchez
tom. 1. lib. 2. disp. 3. n. 4. quibus ego addo Reginaldum
in praxi tom. 2. lib. 31. cap. 2. n. 8. Villalobos in summo
tom. 1. tract. 13. diff. 3. num. 1. Et ratio est virginti nec-
cessitate obligans, sed in nostro casu maxime vrget,
nec seclula Dei reuelatione finem mundi adesse con-
stare poterit. Ergo, &c.

Sup. hoc in
tom. 3. tr. 1.
Vide doctri-
nam Ref. 79.
signanter in
§. Ad secun-
dum.

3. Notandum verò cum Sanchez, & Reginaldo
locis citatis, posse etiam nunc occurrere casum, in
quo aliquis Religiosus teneretur matrimonium con-
trahere, vt quando sequeretur seditiones, & bel-
la, nisi Principis filius vxorem duceret: tunc enim
sub onere peccati mortalis matrimonium iniuri tenetur,
non ratione præcepti matrimonij. Sed ad ca-
sus practicabiles veniamus, idèd quæro.

RESOL. CXVI.

An surdus, & mutus à natura possit contrahere ma-
trimonium? Ex p. 5. tr. 6. Ref. 9.

§. 1. **P**ro parte negatiua posset quis dicere non
posse, quia ius ciuile, vt dicemus infra pro-
hibuit his contractus inire, quia facile deciperentur.
Ergo à fortiori idem dicendum erit de contractu
matrimonij. Et ita tenet Ancharanus in cap. cum
apud, de sponsalib. n. 5. & ibi Abbas n. 6. Bullus in Oe-
conomia can. class. 2. c. 4. §. 7. lit. S. Flaminus de resignat.
benefic. lib. 5. q. 3. n. 26. Barbatia lib. 2. conf. 59. num. 10.
Cardinalis Parisius lib. 4. conf. 63. n. 4. & alij.

2. Sed contrariam sententiam veram esse puto,
quam tuetur ex multis Doctoribus Sanchez de ma-
trim. tom. 1. lib. 1. disp. 8. num. 12. vbi sic ait: Ve-
rius existimo, posse mutum simul ac surdum, si in-
tellectum perspicacem habeat, ita vt signis edoce-
ri possit, quid sit matrimonium, & signis indica-
re consensum, valide contrahere sponsalia, & ma-
trimonium: probatur ex dict. cap. cum apud, vbi in
responsione sic dicitur: Videtur si talis, nempe mu-
tus, & surdus, de quo erat quæstio, velit contra-
here, non debet sibi denegari, vbi cum loquatur
in singulari, videtur intelligere de eodem vtroque
morbo laborante. Præterea, quia aliqui muti ita
sunt perspicacis, & acuti ingenij, vt multa expli-
catu difficillima facile signis manifestent, aliaque
ipsis significata intelligant, vt experientia ipsa testa-
tur: tandem, quia hi secundum omnes possunt con-
fiteri, & absolui; ergo & contrahere matrimonium.
Ita Sanchez, cui addit Gutierrez de matrim. c. 8. n. 3.
Franciscus Mol. de ritu nuptiarum lib. 1. compar. 31.
Barbosam in leg. cum prætor, §. fin. n. 29. ff. de iudiciis.
Ripol. var. resol. c. 18. n. 207. Naldum in summa, ver.
mutus, n. 1. & Hurtadum de matr. disp. 3. diff. 3. n. 8.
vbi ita asserit: Qui à natiuitate simul est surdus, &
mutus, si sit videns, & perspicacis ingenij, poterit
valide contrahere matrimonium, quia signis visu
perceptis, poterit percipere contractum matrimonij,
quem videt aliquando celebrari, aliquid fieri ordi-
natum ad commixtionem carnalem, ac proinde in
id consentire, & de eo signis pacisci. Hæc ille,

& ego. Et in tali casu iudex colliget consensum le-
gitimum ex gestis, & signis, de quibus late Barro-
lus, & Doctores omnes in l. inuim, ff. de acquirend.
hereditat.

RESOL. CXVII.

An mutus, & surdus, & simul cæcus à natura possit
inire matrimonium?
Et quid si cæcitas non esset à natura, sed supervenisset?
Exp. 5. tr. 6. Ref. 10.

§. 1. **A**ffirmatiuam sententiam docet Hostiensis,
Ioannes Andreas, Cardinalis Panormitanus,
Alexander de Neuo, Henricus, & alij quos citat
Ceuallus tom. 3. commun. opin. quæst. 75. num. 55.
Gutierrez de matrim. cap. 5. num. 4. & ex Summis
hanc sententiam docent vtri doctissimi, Angelus
verb. matrimonium 3. imp. 18. in principis, & Ta-
bierna eodem verb. 2. quæst. 6. num. 7. in fine, vbi sic asserit:
Sed quid de illo, qui est cæcus, mutus, & sur-
dus? Respondetur secundum Panormitanum in cap.
cum apud, de sponsal. post Hostien. quod attenden-
dum est, vtrum possit exprimere consensum suum,
& sic admittatur, si autem non potest, quod iudex
arbitrabitur, vtrum possit exprimere, & tunc reple-
latur. Ita Tabiena.

2. Verùm sententiam contrariam docet San-
chez de matrim. tom. 1. lib. 1. disp. 8. num. 13. quia
mutus signis saltem edoceri potest, quid sit matri-
monium; fecus autem signa hæc percipere nequit,
nec etiam verba, cum simul surdus sit: ergo et de-
fectu auditus, & visus nequit adhuc confusse perci-
pere contractum matrimonij, & eius primatum ef-
fectum.

3. Et post hæc scripta inuenio hanc sententiam
docere etiam Basilium Pontium de matrim. lib. 2.
cap. 12. num. 16. Ea, inquit, quæ hæc sunt signa
de signis consensum matrimonij, veta etiam sunt
in mutis, & surdis, cum edoceri possit, quid sit
matrimonium, sicut & edoceri difficultiora alia.
At si etiam simul cæcus esset à natura, non video
quomodo discere possit, quid sit matrimonium,
aut signis exprimere consensum; fecus si cæcitas
non esset à natura, sed supervenisset. Hæc Pontius.
Vnde cum hanc opinionem doceant Theologi, pu-
to non esse audiendos Iuriconsultos; licet ex ipis
nouissimè nostram sententiam sequatur Antonius
Rippol. variar. resol. cap. 8. n. 108. vbi sic ait. Si
cæcus esset simul, qui mutus, & surdus à natura est,
cum destitit modis, quo possit ipse percipere id quod
fecit, certè talis non posset contrahere, cum non
adit motus, per quem percipere ipse possit quid
agat. Ita ille.

RESOL. CXVIII.

An inter fideles possit esse matrimonium quod non sit
Sacramentum?

Sed nota, obsecro amice Lector, quod quando qui con-
traheret sine formali, aut virtuali intentione huius-
modi, quod facit Ecclesia, licet illud matrimonium
non sit Sacramentum, quia in Ministro non fuit in-
tentio necessaria, atamen validum manet in re-
tione contractus: ita vt contrahentes non possint
deinde nubere, neque in posterum posse tale matri-
monium effici Sacramentum. Ex parte 3. tractat. 4.
Ref. 254. alias 255.

RESOL. CXIX.

An matrimonium Catholici cum Hæretico sit licitum, cum periculo peruerfionis, quando tamen ex magna aliqua causa contrahitur?

Ex quo inferitur non esse peccatum exponere se periculo spiritualis salutis ex causa aliqua urgenti?

Etiâque cursum deducitur posse hominem aliquod medicamentum sumere ad assequendam salutem quamuis probabiliter putet ex eo futuram seminis effusionem? Et aduertitur, quod absoluti potest, qui ex rationabili, & iusta causa non vult dimittere peccandi occasionem, modo proponat firmiter non peccare, etiam si aliquoties sit relapsus? Ex part. 3. tr. 4. Ref. 268. alias 269.

§. 1. MATRIMONIUM Catholici cum infideli, hæretico vel pagano non esse ita intrinsecè malum, vt nulla circumstantia reddi possit licitum, sed aliquibus additis, vel mutatis circumstantiis licite aliquando posse, & sine peccato contrahi, docuerunt Sanchez de matrim. tom. 2. lib. 7. disput. 72. num. 5. Azorius tom. 1. lib. 8. cap. 11. quest. 5. Filiucius tom. 1. tract. 10. cap. 6. part. 2. quest. 2. Coninch de Sacram. disp. 31. dub. 3. concl. 3. Bellarminus de matrim. lib. 2. cap. 23. propos. 4. Reginaldus in praxi, tom. 2. lib. 23. num. 169. Serarius in opusculo de matrim. Cathol. cum hæret. num. 18. & alij.

2. Difficultas est, an etsi probabili periculo peruerfionis dictum matrimonium sit licitum ex magna aliqua & eximia causa, puta vel augmenti, & propagationis Ecclesie, vel tranquillitatis eius status, vel libertatis Catholicorum, qui sub aliquo hæretico Principe, & Consiliariis hæreticis oppressi teneantur. Hoc dubium apud neminem inueni, nisi apud doctissimum Basilium Pontium de matrim. in appendice, cap. 6. vbi affirmatiuam sententiam ex pluribus tenet. Et ratio est, quia exponere se periculo salutis spiritualis amittende, quamuis peccatum sit, non tamen ex his peccatis est, quæ quauis circumstantia posita, vel detracta suam deformitatem retinet, sed eius malitia pendet ab his, vel illis circumstantiis. Vnde ea expositio periculi non erit peccatum, quando ex magna fiat, & urgenti causa: tunc enim non est amare periculum, sed amare illud ingens bonum, ad quod sine eo periculo perueniri non potest, & ideo periculum adeat inuitus, non amans. Sed totum hoc accidit in casu proposito Ergo, &c. Non esse autem peccatum exponere se periculo spiritualis salutis ex causa aliqua urgenti, docet D. Thomas in 2. 2. quest. 10. art. 9. in corpore, At milla verb. periculum. Grassus de arbit. confess. 2. cap. 49. num. 5. Sanchez in summ. tom. 1. lib. 1. cap. 8. num. 3. Lopez in instrum. punit. ... part. 1. cap. 20. conclus. 1. & 4. Nauarrus in man. cap. 3. num. 14. & in cap. negotia. de penit. disp. 5. num. 8. Henriquez lib. 4. cap. 15. num. 5. Sed audiamus de hac re differentem Caietanum in summa, verb. periculum, sic enim ait. Secundò, eundo ad locum, siue societatem vbi est periculum peccandi mortaliter propter aspectum, persuasionis communitates, aut aliquid huiusmodi, & hoc quidem si sine urgenti necessitate sit, ad incautelâ peccatum spectat, non est autem ex suo genere peccatum mortale; quia in sua libertatis arbitrio restat peccare mortaliter, etiam presentibus talibus occasionibus peccandi. Ita ille, hinc Emanuel Sa verb. absolutio, n. 12. sic asserit. Item absoluti potest, qui ex rationabili, & iusta causa non vult omittere peccandi occasionem, modo proponat firmiter non peccare, etiam si aliquoties sit relapsus.

Quamuis non plene sup. hoc, tamen in tom. 2. tr. 1. lege latam doctrinam Ref. 86. figanter à §. Sed quid dicendum.

Sup. hoc in tom. 8. tr. 6. ex Ref. 11. lege doctrinâ à §. Non desinam, & seq. & Ref. carum annotationum. Et pro contentio in versu. Non esse autem, huius textus, ibid. signanter in §. vit. & in aliis eius primæ notæ, sed lege cas per foras, & alias carum annotationum.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 4. Ref. 23. & latissime in multis alijs eius primæ notæ.

Que hic est supra Ref. 96.

Supra in Ref. que hic est supra 60.

Supra in Ref. que hic est infra 126. & in alio vers. eius annor.